

9.2.4 Fruitvliegjes vervelende stipjes

Fruitvliegjes (*Drosophila melanogaster*). Ieder vrouwtje kan meer dan 100 eitjes per dag leggen en 900 opvolgers produceren, je bent er dus niet snel vanaf. Ze groeien van ei tot vliegje in ca. 11 dagen. Fruitvliegjes zijn niet schadelijk voor mensen, dieren of planten. Er is slechts 1 natuurlijke vijand, de sluipwesp.

Eet (of ruim) (over)rijp fruit op. Laat geen lege wijnglazen, flessen ed. staan. Of gebruik ze als val. In stroop of honing blijven ze plakken. Maak een fuik met een potje met een doek over, rot fruit er in, en een gaatje in het doek zodat ze er in kunnen (en niet er uit). Ze houden niet van scherp geurende kruiden als lavendel, dille, salie, basilicum en knoflook.

♪ *Zou een vlieg zonder vleugels een loop genoemd worden? Georges Carlin*
♪ *Wat krijg je als je een vuurvliegje viagra geeft? Een TL-buis.*

9.2.5 Bladluizen, vervelende kleinigheden

Groene en zwarte **bladluizen** (Aphidoidea) zuigen voedingsstoffen (aan de groeipunten) van planten. Hun uitscheiding heet **honingdauw** . De schimmels die er op tieren heten roetdauw .

In lente en zomer produceren de bladluizenvrouwtjes eitjes. Nog in de moeder komen de nimfen uit het eitje en verlaten als babybladluizen het lijf. Het zijn allemaal vrouwtjes, en ... ze dragen ook al eitjes. Ze hebben geen partner nodig om kleintjes te krijgen en komen dus eigenlijk al 'zwanger' op de wereld. De voortplanting is dan dus asexueel (parthenogenetisch) en levert meestal ongevlugelde dochters (apteren) op. In ongunstige omstandigheden ontstaan gevlugelde dochters (alaten) die zich gemakkelijk verspreiden.

Honingdauw is voor mieren, wespen en bijen voeding. Mieren beschermen en melken bladluizen. Ze houden ze soms zoals wij vee houden.

Takluizen en dopluizen zitten vaak op takken en stam. Er zijn ook wolluizen, schildluizen, bloedluizen en coniferenluizen.

De larve van een **lieveheersbeestje** eet voor haar ontwikkeling gemiddeld 600 bladluizen. Een volwassen lieveheersbeestje eet ongeveer 100 bladluizen per dag.

Ook **sluipwespen** (Ichneumonidae) en hun larven zijn natuurlijke vijanden van de bladluis. De **oorwurm** (*Forficula auricularia*) is een alleseter die naast bladluizen ook mijten, larven en eieren van insecten, kleine rupsjes en andere parasieten eet evenals plantaardig voedsel zoals algen. Geef ze wat kokertjes, of proppen stro en bladeren als schuilplaats, en ze blijven in je fruitboom zitten. (In perzikbomen werkt dit niet, want oorwurmen eten graag perzik.)

Ervaring van meerdere tuiniers en onderzoek (Gardner's World BBC) geeft de beste tip: niets doen. Ze trekken vanzelf hun eigen vijanden aan. Ik combineer het met een bijkomende truc: wat bladluizen pletten, voor een beter, sneller aantrekkingseffect.

Sproeien kan met een sopje, of spiritus, of beiden. Of een aftreksel van uien, rabarberblad, uienloof, vlierblad of tabak, **brandnetelgier**: pluk een flinke bos met brandnetels, liefst jonge (best met handschoenen) en zet ze een week in een emmer water. Daarna filteren en het spul op de beluisde planten sproeien. Na twee keer sproeien zijn de luizen meestal weg.

Of laat 1 kg blad 20 minuten koken in 2 liter water, voeg een eetlepel zachte zeep toe, zeef, en verdun 1 op 4.

Afrikaantjes trekken insecten aan die bladluis bestrijden.

Wat groepjes bladluizen pletten zou hun natuurlijke vijanden lokken.

Sproeien met een aftreksel van tomatenbladeren, of een teentje knoflook in de grond kan bladluizen ook afschrikken.

Als je een geogoste krop sla wilt ontluizen kan je die 1 uurtje onder zoutwater zetten, daarna afspoelen. (Dat werkt ook voor rupsen in bloemkool of broccoli.)

Als de luizen niet bespoten zijn kan het geen kwaad er eentje mee op te eten.

👉 Zie ook Insecten eten

Symptomen ☞	Insect
Kleine ronde gaatjes aan blad en stengelvoet van kruidachtige plant	Aardrups (larve van diverse nachtvlinders)
Slordige gaten en beschadiging aan nieuwe scheuten.	Wants
Ronde happen uit de bladrand	Taxuskever (gegroeftde lapsnuitkever (Otiorynchus sulcatus))
Verdord gras en losse zoden	Engerlingen (larve van meikever (Melolontha melolontha) en junikever)
Ronde kale plekken in gazon	emelten (larve van langpootmuggen)

De gewone **oorworm** (📖 Forficula auricularia) is een insect van de orde oorwormen (Dermaptera).

Deze alleseter lust zachte plantendelen en fruit, eieren en larven van insecten, vooral bladluizen, maar ook mijten en andere parasieten. Het fruit dat ze eten is vaak al aangetast door andere insecten, barsten of ziekten.

Oorwormen zijn nachtdieren die zich overdag verbergen onder stenen, hout of in holten. Wil je ze graag als bladluis bestrijders (in fruitbomen), voorzie dan huisvesting: een omgekeerd bloempotje gevuld met stro ophangen. Ze hebben een bepaalde vochtigheidsgraad nodig om te overleven.

♪ *Een boom heeft een bos nodig om te groeien (, een kind een dorp). Afrikaans gezegde*

Mannelijke oorwormen hebben aan het achterlijf lange, gebogen tangen, vrouwtjes kleinere en bijna rechte tangen. Ze kunnen er niet mee steken of verwonden en ze bevatten geen gif.

Afstand is geen probleem, want de oorworm kan (een beetje) vliegen. Hij heeft ingenieus gebouwde, zeer dunne en halfcirkelvormige, leerachtige achtervleugels die hij met de tang aan het achterlijf kan openvouwen als een waaier. Ze geraken er niet mee van de grond, maar ze kunnen wel van een hoogte naar beneden 'vliegen'.

De vrouwtjes leggen 60 ronde, parelwitte eieren in een nest in de bovenste 5 centimeter van de bodem. De moeder likt ze regelmatig schoon om ze vrij te houden van schimmels en andere micro-organismen. Ook na het uitkomen zal ze haar jongen blijven verzorgen. Deze broedzorg is zeer ongewoon in de insectenwereld.

Indien de moeder sterft wordt ze door haar eigen kroost opgegeten. Een kleine oorworm werpt zijn pantser 4 keer af voor hij na 70 dagen volwassen wordt.

Ondanks de Nederlandse naam is het geen worm, en ze kruipt ook niet in ons oor. Ook deuntjes die je maar niet uit je hoofd krijgt worden oorworm genoemd. Je zou er van af raken door het oplossen van enkele anagrammen.

♪ *Als je praat, herhaal je vaak wat je al weet. Als je luistert, leer je vaak iets nieuws.*
Dalai Lama

Eerste 'echte' duizendpoot 📖 gevonden (dec. 2021)

De Illacme plenipes was recordhouder met 750 poten. In een mijnboorgat op 60m diepte werd in de oostelijke Goldfields-provincie van Australië de Eumillipes persephone gevonden. Eumillipes staat voor 'echte duizendpoot', en Persephone voor de Griekse godin van de onderwereld. Hij heeft tot 330 segmenten, kan tot 0,95 mm breed en 95,7 mm lang zijn, en telt 1.306 poten.

Er zijn 3.000 soorten veelpoten, 📖 waarvan 44 in Nederland. Kampioenen: de miljoenpoot Illacme plenipes heeft 750 poten, collega Illacme tobini: 414.

Duizendpoot Himantarium gabrielis heeft 358 poten. Onze gewone duizendpoot (📖 Lithobius forficatus, steenloper) heeft 15 paar poten.

♪ *Wil je wat drinken? Zij: Sorry, ik heb al een vriend. Hij: Ik ben de kelner.*